

Филозофски факултет
Универзитет у Београду

На седници Наставно-научног већа Филозофског факултета у Београду, одржаној 16. новембра 2017, изабрани смо у комисију за оцену и одбрану докторске дисертације „Уметничка збирка Рајка Мамузића“, докторандкиње Ане С. Ракић. После стицања увида у дисертацију, подносимо Наставно-научном већу

Реферат о завршеној докторској дисертацији

1. Основни подаци о кандидаткињи и дисертацији:

Ана С. Ракић (рођена у Новом Саду, 1982. године) је дипломирала историју уметности на Филозофском факултету Универзитета у Београду 2008. године, са просечном оценом 8,40 и оценом 10 на одбрани дипломског рада на тему *Графике Анкице Опрешић – Символизација интимног*. Докторске студије на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета Универзитета у Београду уписала је академске 2008/09. године.

Током основних студија учествовала је у обради и каталогизацији легата Гордане Бабић Ђорђевић у библиотеци Византолошког института САНУ у Београду. Од 2008. године запослена је на месту кустоса у Галерији ликовне уметности поклон збирци Рајка Мамузића. Као виши кустос, ради на креирању и реализацији изложбеног и едукативног програма ове институције, као и ауторских изложби уметника заступљених у фонду збирке.

Ана Ракић је током докторских студија објавила неколико прилога у научним часописима и публикацијама у земљи и иностранству.

У часописима категорије М51 објавила је два научна чланка:

1. „Uloga festivala Egzit u razvoju identiteta Novog Sada“, *Kultura*, 122/123, 2009, Zavod za proučavanje kulturnog razvitka, Beograd, 180–192.

2. „Међународна размена музејских програма:

бисери модерне

Загребуметничком павиљону у

’Колекција Павла Беља

’Мирослав Краљевић

следбеници

‘Зборник Павла Бељанског у Новом Саду’, *Зборник Матице*

српске за ликовну уметност, бр. 44, 2016, Нови Сад, 401–403.

У часописима категорије М52 објавила је два научна чланка:

1. „Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића: прилог рецепцији колекције“, *Рад Музеја Војводине*, бр. 54, 2012, Нови Сад, 251–255.

2. „~~Социјализам и модерност~~ Социјализам и модерност

Изложба Музеја савремене умјетности у Загребу“, *Рад Музеја Војводине*, бр. 54, 2012, Нови Сад, 289–291.

Ауторка је поглавља у монографији од међународног значаја:

„The Year 1951: Exhibition People“, у: *Art and Life of Milan Konjović*, [Jasna Jovanov, Anna Novakov eds.], Fibonacci Accademic Press, San Francisco, 2014, 37–53. ISBN-10: 1320311830; ISBN-13: 978-1320311830

Као стручна сарадница и коректорка учествовала је на реализацији издања *Музеј уметности* (издавач Дата Статус, 2017). Један је од аутора монографске студије Установе за израду таписерија „Атеље 61“ у Новом Саду (у припреми).

У периоду 2012–2015 године била је сарадница Високе техничке школе струковних студија у Новом Саду, на смеру Илустрација, специјалистичких студија. У два наврата је излагала на Међународном интердисциплинарном скупу младих научника друштвених и хуманистичких наука *Контексти*, 2012. и 2015. године. Учествовала је на 4. конференцији међународног културног туризма *Баштина* 2013. године. Похађала је више семинара из области музејске делатности, едукације, нових технологија у музејима, конзервације и музеологије, у земљи и иностранству.

Докторска дисертације Ане Ракић под насловом „Уметничка збирка Рајка Мамузића“ обухвата 180 страна текста, списак извора, грађе и литературе (стр. 181-199) и каталог радова са илустрацијама (стр. 200-245). Дисертација је у потпуности урађена према одобреној пријави.

2. Предмет и циљ дисертације:

Уметничком збирком Рајка Мамузића историографија се бавила тек у неколко стручних текстова. Стога дисертација „Уметничка збирка Рајка Мамузића“ представља прво научно дело на ту тему, које не подразумева само детаљно разјашњење настанака и концепције поменуте збирке, већ и интерпретацију развоја уметности и друштвено-политичких оквира у којима се колекција формира и потом представља јавности. Анализа дела из збирке реализована је успешним преплитањем прегледа стилских и тематских тенденција и преокупација у српској/југословенској уметности у периода између 1947. године (почетак деловања чланова Задарске групе) и 1974. године (отварања Галерије ликовне уметности поклон збирке Рајка Мамузића у Новом Саду).

Ана Ракић је темељно истражила богату и разнородну грађу, као и многобројну другу музејску документацију, изворне каталоге изложби, те старију и новију стручну и научну литературу, да би на тим темељима изградила аутономне и по свему аутентичне вредносне оцене.

Циљ ове оригиналне и слабо истражене теме је давање прецизног, научно егзактног увида у формирање уметничке збирке Рајка Мамузића, која не само да показује плурализам укуса једног колекционара и његову свест о значају савремене уметност за друштво у коме настаје, већ упућује и на даље закључке о развоју послератне српске/југословенске модерности, културној политици, доминантним идеолошким преокупацијама у култури, као и начелним упливима власти на културну политику.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању:

Основна хипотеза која је темељно потврђена на основу претходно исцрпно истражене теме подразумева следеће закључке: у контексту друштвених и идеолошких околности шесте и седме деценије 20. века, анализирани уметници, колекције и појаве допринели су постепеној промени културне парадигме и развоју новог поимања уметности које сведоче о генези процеса институционализације

модерности на југословенском простору у овом сложенем историјском тренутку. Наглашена нехронолошка структура и одсуство концепта анализе индивидуалних стваралачких опуса, карактеристике су овог рада, усвојене с намером да подстакну и нагласе размишљања о различитим облицима модерности као општим донетима епохе и њене уметности. Издвајањем наративних целина у којима се на различите начине „огледа“ епоха подразумевало је: уочавање и дефинисање генезе наратива, односно анализу разлика у новом или другачијем приступу традиционалним мотивима, затим указивање на појаву нових мотива и садржаја, везаних за савремени историјски тренутак, те потом анализу идеолошких позиција исказаних одређеним типовима и садржајима, све са циљем да се документује и разложи хипотеза о уметности и активностима око ње као елементима „друштвеног говора“ и „друштвеног погледа“.

4. Кратак опис садржаја дисертације:

Дисертација садржи 3 целине са поглављима и потпоглављима. У сваком се консеквентно, систематично и прецизно развијају тезе о настанку, развоју и значају уметничке збирке Рајка Мамузића у оквирима ширих друштвених и уметничких прилика у Југославији у деценијама после Другог светског рата. Ауторка, полазећи од историографске основе, вешто анализира тему користећи елементе музеологије, друштвене историје уметности и аналитичке теорије уметности. Интерпретација саме колекције подељена је на четири тематско-концептуалне целине: портрет (поглавље „Људи“), пејзаж (поглавље „Природа“), поетике фантастичног, чудесног и метафоричког (поглавље „С ону страну стварности“) и вишеслојно поглавље „Изван доминантних оквира“. Садржај рада обилује новим истраживањима, први пут објављеном грађом и аргументованом интерпретацијом. На то јасно указује његова структура, систематизована према следећим целинама:

1. Уводна разматрања

1.1. Рајко Мамузић и његова збирка: српска послератна модерна

1.2. Културно-уметничка сцена Београда и Новог Сада у послератној Југославији

- 1.3. Промена курса и искораци из социјалистичког реализма
  - 1.4. Промоција југословенске уметности и упознавање са европским токовима
  - 1.5. Уметничке групе као одраз револта и припадности
  - 1.6. Изван републичких центара: Нови Сад и Војводина
  - 1.7. Настанак збирке модерне уметности у Новом Саду и Београду
  - 1.8. Рецепција уметничке збирке Рајка Мамузића
  - 1.9. Почетак делатности Поклон збирке Рајка Мамузића
  - 1.10. Излагачка делатност и публиковани каталози
  - 1.11. Збирка Рајка Мамузића у општим историјско-критичким прегледима о уметности
-
2. Аспекти читања Збирке
    - 2.1. Људи
    - 2.2. Портретисти Мамузићеве збирке
    - 2.3. Портрет у ширем смислу: трагови међуратне модерне
    - 2.4. У сусрет новом изразу: Задарска група и Мића Поповић
    - 2.5. Од портрета уметника до аутопортрета: Петар Омчикус и Косара Бокшан
    - 2.6. Поглед од споља ка унутра: аутопортрет у Збирци
    - 2.7. Портрет уметника/интелектуалца
    - 2.8. Природа
    - 2.9. Уметничка колонија као инспирација за пејзаж
    - 2.10. Асоцијативни пејзаж: појмовни оквир
    - 2.11. Асоцијативни пејзаж: Бошко Петровић, Стеван Максимовић, Славољуб Богојевић, Стојан Телић, Милош Бајић, Едо Муртић

- 2.12. Имагинарни предео (онирички, симболички или метафизички пејзаж):
Оливера Кангрга, Марио Маскарели и Младен Србиновић
- 2.13. Пејзаж сликарства материје / тенденције енформела: Зоран Петровић,
Миодраг Мића Поповић, Бранко Фило Филиповић, Петар Омчикус
- 2.14. С ону страну стварности
- 2.15. Светови фантастичног: Ксенија Дивјак, Милан Поповић, Стеван
Максимовић
- 2.16. Вечност чудесног: Лазар Вујаклија
- 2.17. Сценска метафора Александра Луковића
- 2.18. Изван доминантних оквира
- 2.19. Одједи соцреалистичке праксе
- 2.20. Интимистичка визура
- 2.21. Слика жене и импликације женског питања
- 2.22. Византија и традиција
- 2.23. Парафразе књижевних и ликовних мотива

3. Закључна разматрања

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације:

Докторандкиња Ана С. Ракић је, како је већ претходно наведено, први пут исцрпно и истражено анализира настанак и развој уметничке збирке колекционара Рајка Мамузића, али и сложене политичке, друштвене и уметничке услове њеног формирања. Допринос ове оригиналне и неистраживане теме је давање јасног, прецизног, научно егзактног увида у развојни ток и јавно представљање једне колекције, на основу чега се даље могу извући закључци о месту културе у

југословенском друштву у периоду после Другог светског рата, културној политици, стратегијама развоја и присуству уметности у јавном простору. Стога изнета опажања, поред исцрпне анализе Мамузићеве колекције, дају нови допринос и научним тезама о преплетености уметности, идеологије и политике у сложеним југословенским послератним приликама.

6. Закључак:

Дисертација Ане С. Ракић писана је јасно, прецизно и вешто, са нагласком на успешно демонстрираној способности историјског и теоријског критичког промишљања. Представља оригинално научно дело, пионирско у теми коју обрађује и по свему је урађена према одобреној пријави докторске дисертације.

Стога са великим задовољством закључујемо да су се стекли услови за одбрану дисертације, па предлажемо Наставно-научном већу Филозофског факултета да овај реферат усвоји.

Потписи чланова комисије:

Проф. др Симона Чупић, ментор

Проф. др Лидија Мерник

Проф. др Милан Попадић

У Београду, 2. април 2018. године